

Anti-pestprotocol
versie september 2013

Stichting Christelijk Voortgezet Onderwijs Zeeland

Inhoudsopgave

0. Inhoudsopgave	blz. 2
1. Doel van het pestprotocol	blz. 3
2. Algemene schoolbrede voorwaarden en uitgangspunten	blz. 3
3. Preventie	blz. 4
4. Interventie	blz. 5
Bijlagen:	
1. Voorbeeld schoolprotocol anti-pesten	blz. 6
2. Algemene gedragsregels	blz. 7
3. Voorbeeld pestcontract	blz. 8
4. Verschillen pesten-plagen	blz. 9
5. Vijfsporenaanpak	blz. 11
6. Tips voor ouders	blz. 13

Het Ostrea Lyceum beoogt met het onderwijsprotocol tegen pesten via samenwerking het probleem van pestgedrag bij leerlingen aan te pakken en het gedrag te veranderen in respectvol omgaan met medeleerlingen op een manier zoals de school die voorstaat. Deze aanpak wordt zichtbaar gemaakt in een algemeen schoolprotocol en een leerlingenprotocol (bijlagen 1, 2 en 3).

Doel van het pestprotocol:

- Alle leerlingen mogen zich in hun schoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen
- Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen leerlingen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Algemene schoolbrede voorwaarden en uitgangspunten

Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), docenten en de ouders/verzorgers. Dit wordt gezien als het vijfsporenbeleid (bijlage 5.)

Uitgangspunt 1:

Een belangrijk uitgangspunt is dat het inschakelen van de docent niet wordt opgevat als klikken. Medeleerlingen hebben ook de verantwoordelijkheid om het pestprobleem bij de docent aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

Uitgangspunt 2:

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen.

Uitgangspunt 3:

De school neemt slechts de verantwoordelijkheid op zich voor pestgedrag dat zich manifesteert onder eigen leerlingen in de school en op het schoolterrein.

Uitgangspunt 4:

Voorkomen is beter dan genezen.

Preventie: voorkomen van pesten

Tijdens de mentorlessen in de eerste drie leerjaren worden volgens een vaste werkwijze in de mentorlessen onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. besproken en behandeld. Het is nodig om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken. Vanaf klas 4 kunnen mentor, teamleider, leerlingen indien nodig geacht hier opnieuw aandacht aan besteden.

- Aan het begin van elk schooljaar worden groepsafspraken in alle klassen van de eerste drie leerjaren gemaakt m.b.t. pesten. Deze worden opgesteld en vastgelegd in SOM.
- Het voorbeeld dat de docenten (en thuis de ouders) geven is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, en waar iedereen, ook buiten het klaslokaal elkaar erop aan spreekt.
- Agressief gedrag van personeel, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd.
- Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van schoolregels voor de leerlingen.
- Op school wordt dit protocol gepubliceerd op de website.

Interventie: te nemen stappen

Procedurevolgorde

Afgesproken rollen en verantwoordelijkheden:

Wanneer leerlingen elkaar pesten in en om school proberen zij en wij:

Stap 1:

Er eerst zelf (en samen) uit te komen.

Stap 2:

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de mentor of afdelingsleider voor te leggen. Mentor en afdelingsleider werken hier nauw samen. Mentor en afdelingsleider dienen ten allen tijde op de hoogte gesteld te worden.

Stap 3:

De mentor brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderend gesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Stap 4:

Bij herhaling neemt de mentor contact op met de afdelingsleider en deze treft maatregelen met consequenties voor de pester.

Consequenties voor de pester:

Als het pesten doorgaat volgen maatregelen in oplopende zwaarte om de pester te dwingen van het pesten af te zien:

Fase 1: bewustwording

mentor

1. Door gesprek: bewustwording voor wat hij/zij met het gepeste kind uithaalt.
2. Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken worden geëvalueerd.
3. Noteren in SOM.

Fase 2: sancties

afd. leider

4. Het opleggen van één van de volgende sancties voor de pester:
  - straf geven zoals het schrijven van opstel of het maken van een boekverslag over een boek met als thema 'pesten'.
5. - ouders inlichten

Fase 3: inschakelen hulp intern

afd. leider

6. Bij aanhoudend pesten kan in samenspraak met de mentor, de ouders en de interne zorgverleners passende hulp gezocht.

Fase 4: inschakelen hulp extern (ZAT):

counselor

7. Bij aanhoudend pestgedrag kan in samenspraak met ouders, afdelingsleider en mentor deskundige hulp worden ingeschakeld via het ZAT (Zorg en Advies Team van de school).

Fase 5: schorsing of (tijdelijke) verwijdering

8. In extreme gevallen kan een leerling geschorst worden of naar de time-out verwezen worden.

Schoolprotocol anti-pesten

“Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door een leerling of een groep leerlingen van één of meer medeleerlingen, die niet (meer) in staat zijn zichzelf te verdedigen.”

Het onderwijsprotocol tegen pesten beoogt via samenwerking het probleem van pestgedrag bij leerlingen aan te pakken en daarmee het geluk, het welzijn en de toekomstverwachting van leerlingen daadwerkelijk te verbeteren.

De ondertekenaars van dit protocol verklaren het volgende:

1. Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als voor de pesters. De omvang en zwaarte van het probleem leiden tot de noodzaak van een aanpak door alle opvoeders van jongeren, in het bijzonder door ouders en door leerkrachten.
2. Bestuur en directie dienen, om een passend en afdoend antwoord te vinden op het probleem pesten, uit te gaan van een zo goed mogelijke samenwerking tussen ouders, docenten en leerlingen, gebaseerd op afgesproken beleid dat gericht is op deze samenwerking. Er dient een gezamenlijke verantwoordelijkheid van zowel school als ouders te zijn.
3. Onze school wenst een samenwerking, zoals bedoeld onder 2., ook daadwerkelijk aan te gaan, te stimuleren en levend te houden.
4. De ondertekenaars van dit protocol spannen zich daarom in het volgende te doen:
  - een aanpak via en het werken volgens de stappen beschreven in dit protocol;
  - het bewust maken en bewust houden van de leerlingen van het bestaan en de zwaarte van het probleem;
  - een gerichte voorlichting aan alle ouders van onze school;
  - het aanstellen van een vertrouwenspersoon op school;
  - het beschikbaar stellen van geld waarmee wordt bekostigd: de scholing van personeelsleden, lesmaterialen, lezingen en andere activiteiten voor ouders en de aanschaf van boeken en andere informatie.
5. Als het protocol is ondertekend dit ter inzage via de website voor alle ouders van onze school.

Goes, d.d.

Tot stand gekomen in samenspraak met:

Directie/personeel

Medezeggenschapsraad

Bijlage 2 : Algemene gedragsregels van het Ostrea Lyceum

Regels die gelden in alle groepen

1. Doe niets bij een andere leerling, wat jezelf ook niet prettig zou vinden.
2. Kom niet aan een ander als de ander dat niet wil.
3. Noem elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden.
4. Beoordeel iemand niet op het uiterlijk .
5. Uitslachten, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed.
6. Laat anderen met rust en zit niet aan de spullen van een ander.
7. Vertel de mentor of de docent wanneer jezelf wordt gepest en als je merkt dat er wordt gepest kies je geen partij. Bespreek het met de mentor (dit is geen klikken).
8. Luister naar elkaar en laat elkaar uitpraten.
9. Slaan of schoppen als je kwaad bent, doe je niet. Probeer eerst samen te praten en de ruzie op te lossen. Na het uitpraten kun je vergeven en vergeten.
10. Ga iemand niet opzettelijk pijn doen, opwachten buiten school of achterna zitten om te pesten .
11. Nieuwe leerlingen vangen we zo goed mogelijk op. Zij zijn ook welkom op onze school. Waar mogelijk help je een nieuwe leerling en maak je hem/haar zo snel mogelijk wegwijs.
12. Word je gepest, praat er dan thuis ook over, je moet het niet geheim houden.
13. Gedragsregels bij het gebruik van sociale media, bijv internet, twitter, etc op school en in relatie tot school en alle personen die aan school verbonden zijn:
  - a. Niet schelden
  - b. Niet terugschelden
  - c. Niet hacken
  - d. Geen virussen versturen
  - e. Elkaar niet laten schrikken
  - f. Niet roddelen
  - g. Ik geef geen e-mail adressen, gewone adressen, namen (ook niet van school), telefoonnummers, foto's, wachtwoorden en andere persoonlijke informatie van mezelf en/of anderen door
  - h. Geen misbruik maken van namen of andere gegevens van personen
14. Deze gedragsregels gelden voor ons allemaal. Zo nodig kunnen we elkaar daarop aanspreken.

Toevoeging:

Leerlingen mogen in hun eigen groep een aanvulling geven op deze vastgestelde schoolregels, in overleg met de mentor. Die aanvulling wordt opgesteld, door en met de groep, dit zijn de zgn. groepsregels. Groepsregels worden zichtbaar en herkenbaar voor de leerlingen bewaard.

Bijlage 3 Voorbeeld pestcontract

ANTI-PESTCONTRACT

Allen die dit contract ondertekenen, zullen zich aan de afspraken moeten houden, zowel op school als daarbuiten.

Schoolregels:

1. Doe niets bij een andere leerling, wat jezelf ook niet prettig zou vinden.
2. Kom niet aan een ander als de ander dat niet wil.
3. Noem elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden.
4. Beoordeel iemand niet op het uiterlijk.
5. Uitlachen, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed.
6. Laat anderen met rust en zit niet aan de spullen van een ander.
7. Vertel de mentor of de docent wanneer jezelf wordt gepest en als je merkt dat er wordt gepest kies je geen partij. Bespreek het met de mentor. (Dit is geen klikken).
8. Luister naar elkaar en laat elkaar uitpraten.
9. Slaan of schoppen als je kwaad bent, doe je niet. Probeer eerst samen te praten en de ruzie op te lossen. Na het uitpraten kun je vergeven en vergeten.
10. Ga iemand niet opzettelijk pijn doen, opwachten buiten school of achterna zitten om te pesten.
11. Nieuwe leerlingen vangen we zo goed mogelijk op. Zij zijn ook welkom op onze school. Waar mogelijk help je een nieuwe leerling en maak je hem/haar zo snel mogelijk wegwijs.
12. Word je gepest praat er thuis ook over, je moet het niet geheim houden.
13. Gedragsregels bij het gebruik van sociale media als bijv internet, twitter, etc op school en in relatie tot school en alle personen die aan school verbonden zijn:
  - a. Niet schelden
  - b. Niet terugschelden
  - c. Niet hacken
  - d. Geen virussen versturen
  - e. Elkaar niet laten schrikken
  - f. Niet roddelen
  - g. Ik geef geen e-mail adressen, gewone adressen, namen (ook niet van school), telefoonnummers, foto's, wachtwoorden en andere persoonlijke informatie van mezelf en/of anderen door
  - h. Geen misbruik maken van namen of andere gegevens van personen
14. Deze gedragsregels gelden voor ons allemaal. Zonodig kunnen we elkaar daarop aanspreken.

Leerlingen kunnen in overleg met de mentor, door en met de groep, zgn. **groepsregels** opstellen. Zowel schoolregels hangen zichtbaar in de verschillende klaslokalen. De groepsregels worden in de agenda geschreven.

Mentor:

Leerlingen:

Bijlage 4:

Verschillen plagen - pesten

Plagen:

- Gebeurt onbezonnen of spontaan.
- Heeft geen kwade bijbedoelingen.
- Duurt niet lang, gebeurt niet vaak en is onregelmatig.
- Speelt zich af tussen "gelijken".
- Is meestal te verdragen of zelfs plezierig, maar het kan ook kwetsend of agressief zijn.
- Meestal één tegen één.
- De rollen liggen niet vast: nu eens plaagt de ene, dan de andere.
- De pijn, lichamelijk of geestelijk, is draaglijk en van korte duur.
- De relaties worden na het plagen meteen hervat.
- Het geplaagde kind blijft een volwaardig lid van de groep.
- De groep lijdt niet onder plagerijen of vindt nadien meteen haar draai terug.

Pesten:

- Gebeurt opzettelijk: de pestkop weet vooraf wie hij/zij zal pesten, op welke manier en wanneer.
- Wil iemand bewust kwetsen of kleineren.
- Kan lang blijven duren, gebeurt meer dan eens, is systematisch. Houdt niet vanzelf op.
- De strijd is ongelijk: de pestkop heeft altijd de bovenhand, de pestkop voelt zich zo machtig als het slachtoffer zich machteloos voelt.
- De pestkop heeft geen positieve bedoelingen wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
- Meestal een groep (pestkop, meelopers en supporters) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
- Heeft een vaste structuur. De pestkoppen zijn meestal dezelfde, de slachtoffers ook. Als de slachtoffers wegvallen, kan de pestkop wel op zoek gaan naar een ander slachtoffer.
- Als er niet op tijd wordt ingegrepen, kunnen de lichamelijk en geestelijke gevolgen ingrijpend zijn en lang nawerken.
- Het is niet makkelijk om na het pesten een evenwichtige relatie te vinden; het herstel gaat moeilijk.
- Het gepeste kind is geïsoleerd, voelt zich eenzaam en voelt dat het niet meer bij de groep hoort.
- De groep lijdt onder een dreigend, onveilig gevoel. Iedereen is angstig, de kinderen vertrouwen elkaar niet meer, ze zijn niet erg open of spontaan er zijn weinig echte vriendjes in de groep.

Cyber- of digitaal pesten:

Pesten via het Internet is doorgaans veel harder dan pesten in het gewone leven, omdat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven.

Uit landelijk onderzoek over digitaal of Cyberpesten blijkt dat:

- 98% van de kinderen in Nederland gebruikt internet. 88% zit elke dag thuis op internet.
- 1 op de vijf kinderen en 1 op de 3 jongeren wordt wel eens gepest via de e-mail of sms.
- 2% van de kinderen en 3% van de jongeren zegt zelf wel eens te pesten via mail of sms.
- 1 op de 5 kinderen/jongeren die chatten hebben last van pesten en schelden in de chatbox.

- 1 op de 10 kinderen/jongeren krijgen te maken met seksuele toespelingen tijdens het chatten.
- 18% van de 14 jarigen heeft wel eens tijdens het chatten zijn telefoonnummer aan een ander gegeven. Voor één op de vijf kinderen volgde hierna een vervelende ervaring.
- 4 op de 10 kinderen zegt dat pesten via internet in hun klas voorkomt.
- Een kleine 30% zegt dat zijn/haar vrienden/-innen wel eens via internet pest.
- 15% zegt zelf wel eens via internet te pesten.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen.
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven.
- Beledigen, jennen door opmerkingen over uiterlijk of kleding.
- Isoleren of dood zwijgen.
- Buiten school opwachten, slaan of schoppen.
- Op weg naar huis achterna rijden en zich in de buurt van het huis ophouden. Bezittingen afpakken.
- Schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer.
- Afpersen door cadeaus of diensten van het slachtoffer te eisen.
- Onder of uit iemands naam, zonder dat deze persoon het weet, anderen kwetsen.

Deze lijst kan nog verder worden uitgebreid. Je kan het zo gek niet bedenken of leerlingen hebben het bedacht. Leerkrachten dienen alert te zijn op de manier(en) waarop leerlingen met elkaar omgaan en dienen duidelijk stelling te nemen wanneer er normen of regels worden overschreden .

Bijlage 5 De vijfsporenaanpak

Bij het bestrijden van pesten wordt landelijk algemeen uitgegaan van de vijfsporenaanpak:

Steun bieden aan de jongere die gepest wordt:

- Er achter proberen te komen of en hoe erg de jongere gepest wordt en haar/zijn probleem serieus nemen.
- Met haar/hem overleggen over mogelijke oplossingen.
- Haar/hem steunen bij het werken aan oplossingen.
- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie; bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling
- Zo nodig zorgen dat de jongere deskundige hulp krijgt, bijv. een sociale vaardigheidstraining.

Steun bieden aan de jongere die zelf pest:

- Met haar/hem bespreken wat pesten voor een ander betekent.
- Met haar/hem bespreken hoe het pestgedrag is om te bouwen naar het onderhouden van positieve relaties met anderen.
- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen, zelf problemen hebben).
- Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden na een driegesprek met de betrokkenen.
- Laten inzien welke sterke (leuke) kanten de pester heeft en ook die kanten van de gepeste leerling noemen.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen.
- Inleven in de leerling; wat is de oorzaak van het pesten?
- Inschakelen van hulp als Counseling, ZAT, sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.

De middengroep betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem.

- Met deze jongeren praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.
- Met hen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
- Samen werken aan oplossingen, waarbij de jongeren zelf een actieve rol spelen.

De school steunt de aanpak van het pesten:

- De directie, mentoren en docenten geven informatie over pesten als algemeen verschijnsel en over het aanpakken van pesten in de eigen klas en de eigen school.
- Werken aan het tot stand brengen van een algemeen beleid van de school rond veiligheid en pesten waar de hele school bij betrokken is.

De ouders steunen:

- Ouders die zich zorgen maken over pesten, serieus nemen.
- Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.
- In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken.

- Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.
- Adviezen aan de ouders van onze school

Bijlage 6: Tips voor ouders

Ouders van gepeste leerlingen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de mentor bespreken.
- Als je er van je kind niet over mag praten, blijf je kind steunen, maar probeer hem/haar er toch van te overtuigen dat de school het kan aanpakken.
- Bespreek de aanpak van de school, zodat het kind zich niet 'verraden' voelt.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Als het pesten langer heeft geduurd, praat u het beste met de mentor, kunt u met uw kind een video bekijken of een boek lezen over pesten en samen bespreken.
- Laat het kind opschrijven wat er is gebeurd en vraag of je dat mag lezen en praat erover.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport of een andere activiteit in clubverband.
- Vraag elke dag hoe het op school was en geef voorrang aan de leuke dingen. Bespreek de negatieve dingen in tweede instantie
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Laat uw kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining op school; beter niet via een instantie buiten de school, zodat het weer buiten de groep staat.
- Accepteer de situatie niet. Als de school niet meewerkt, schakel dan de vertrouwenspersoon van de school in om aan de ongezonde situatie een einde te maken.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport of andere activiteit in Clubverband.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.
- Laat uw kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Meer informatie over (cyber)pesten voor jongeren, ouders en leerkrachten:

www.pestweb.nl

<http://oudersvo.kennisnet.nl/themas/pesten>

www.straksvoordeklaas.nl (zoeken op pesten)

www.cyberpesten.be

www.weetwatjetypt.nl